

Maj 1963

Lars Gotborn

En liten tillbakablick hur arbetet tedde sig vid fågelstationen några veckor i maj det tredje verksamhetsåret.

Våren 1963 startade fågelstationens tredje verksamhetsår, för första gången under namnet Kvismare fågelstation. Tidigare hade stationen hetat såväl Fågelstationen Ängfallet som Fågelstationen Kvismaren. Nu överensstämde namnet bättre med både Ottenby fågelstation och Falsterbo fågelstation, två av föregångarna på området.

Det var vid den här tiden intresset för fågelstudier förändrades från en sysselsättning för enstöriga kufar till att omfatta horder av tonårningar, som drog runt till de olika fågellokalerna i landskapet. Det var början till den folk rörelse som fågelskådandet blev under sjuttio- och åttiotalen. Det stora intresset bland ungdomarna bidrog till att det gick rätt lätt att engagera personal. Särskilt under skolloven var tillgången på assistenter god. Svårare var det att få tag på kompetenta platschefer, eftersom antalet ringmärkningskunniga ornitologer ännu var ganska litet.

Ornitologens utrustning var på den här tiden något helt annat än idag. Dagens mode när det gällde fritidskläder var helt okänt och fleece och Gore-Tex var okända begrepp liksom superunderställ. Väl begagnade vardagskläder kompletterade med rejåla stövlar och ett regnställ fick duga. Tubkikarna var ännu sällsynta och handkikarna var tunga, japanska doningar på dryga kilot, 7x50 eller 10x50. De kostade då runt hundralappen! Det var ytterst få skådande ungdomar som var bilburna vid den här tiden. De flesta förflyttade sig på cykel, några få på moped. Själv var jag ägare till ett verkligt ”lyxfordon”, en ljusblå skoter av märket NSU Prima av 1961 års modell. På den kunde jag transportera en assistent och en hel del utrustning, medan övriga fick trampa efter.

Författaren till dessa rader arbetade 1963 som platschef vid stationen de två sista veckorna i maj. Vid denna tid var arbetet inte lika styrt som idag, vilket bidrog till att effektiviteten inte heller var lika hög. I gengäld gavs utrymme för nya initiativ. Jag vill helt kort försöka beskriva hur arbetet gestaltade sig under två veckor den finaste tiden vid Kvismaren i slutet av maj 1963.

Det var tidig morgon i Ängfallet, eller kanske snarare sent på natten. Vid köksbordet satt stationspersonalen, nyss hemkommen efter en gräshoppsångarexpedition till Västra Kvismaren. Det var inte ovanligt och innebar att man nattetid i slutet av maj och i början av juni gick runt hela ”Västran”. Stämningen var denna natt en smula tryckt, dels på grund av trötthet, dels beroende på att regn avbröt arbetet alltför tidigt, när vi var som längst bort mot Västra bron, eller Öknabron som den även kallades. Nu tändes kaminen i ”salongen” för att de dyblöta kläderna skulle kunna torkas.

På ett litet bord intill den gamla järnspisen i köket susade redan primusköket och spred ett svagt os av fotogen. Det blandades med doften av stekt korb som fräste i pannan. På den andra lågan kokade vattnet till potatismoset. Det skulle bli ”nattmiddag”, något som ofta avslutade nattpassen efter fångst av gräshoppsångare i Västran. Över det stabila köksbordet med den blårutiga vaxduken spred fotogenlampan sitt blekgula sken. Det skulle snart överflyglas av det tilltagande gryningsljuset. Det fanns vid den här tiden ännu ingen elektricitet i stugan, inte heller rinnande vatten eller avlopp. Hygienbestyren fick klaras av vid en vattenkran på gården.

De få ringmärkningarna under natten fördes in i liggaren av stationschefen. De båda assis-

Författaren någon gång under 1967 med en infångad vattenrall. Foto: Jan Sondell.

tenterna hade fullt sjå med att fixa till den rätta konsistensen på potatismoset. Aptiten var det inget fel på. Med fyllda magar gick vi till sängs och sov ovaggade till fram på förmiddagen. En av assistenterna hette Hybner och var egentligen mest intresserad av maskar – och så ”Folket i Bild” förstås, som ännu inte fått tillnamnet Aktuellt, men som innehöll en del bilder av lättklädda damer. När den försvarliga bunten av tidningar var genomgången reste Hybner hem!

Ringmärkningen hade ännu inte funnit sin rätta form, utan bedrevs i dungen runt stugan. Eftersom ungnöt betade där på den här tiden, var antalet lämpliga nätplatser starkt begränsat. Om vinden inte besvärade, kunde i bästa fall upp mot tio nät sättas upp, men denna blåsiga vår begränsades antalet ofta till ungefär hälften. Fångsterna blev därefter. Tio märkningar ansågs som en bra dag, men ofta blev det bara en handfull. Vid något enstaka tillfälle kom dock belöningen som t ex den 24 maj då en vuxen kattuggla blev hängande i ett av näten.

En blåsig dag gjorde vi ett försök att fånga i Sörön, eftersom det inte gick att ha näten uppe runt stugan. Det var den 17 maj och dagen var i alla fall solig. Vi satte upp tio nät och väntade förhoppningsfullt i det vårgröna gräset, där vitsipporna fortfarande stod i full blom.

Med stigande förvåning återvände vi till lägerplatsen efter varje vittjningsrunda. Antalet fångade fåglar var ytterst blygsamt. Efter fem timmar av besvikelse gav vi upp. Endast tio fåglar hade ringmärkts. Att revirhållande fåglar inte förflyttar sig i onödan och därför inte fastnar i näten så lätt tänkte vi inte på då.

En inventering som skulle pågå några år pågick redan nu. Fågelsjön inventerades en gång i veckan. Vassen hade ännu inte helt erövrat vallen längs kanalen, utan man kunde tämligen smärtfritt gå runt sjön. Vid en sådan promenad upptäcktes en smådopping, som på den här tiden var en verklig raritet vid Kvismaren. Det gällde i än högre grad den rostand, ny art för området, som upptäcktes i Fågelsjön av Tysse. I slutet av månaden sjöng en rosenfink runt Åslaholmen, vilket på den tiden var klart upphetsande.

På grund av det relativt kyliga vädret under andra halvan av maj 1963 uteblev annars rariteterna nästan helt. Trots allt nöjd lämnade författaren stationschefssysslan och Kvismaren näst sista dagen i maj för att på junis första dag avresa med tåg till nordligaste Lappland tillsammans med Johannes och Håkan Hytteborn. Men se det var en helt annan historia!